

Vad är taxitrafik?

Enligt taxitrafiklagstiftningen så bedriver man taxitrafik när man ställer fordon (personbil och lätt lastbil) och förare till allmänhetens förfogande yrkesmässigt och mot betalning. När man bedriver taxitrafik behöver man ha tillstånd för detta och den som framför fordonet behöver ha taxiförarlegitimation. Transportstyrelsen är den myndighet som prövar förutsättningar för tillstånd och utövar tillsyn över såväl tillståndshavare som innehavare av taxiförarlegitimation.

Det är rättsväsendet som avgör om den verksamhet någon bedriver är tillståndspliktig och om man begår brott mot lagstiftningen genom att inte ha tillstånd.

Tre centrala begrepp är särskilt viktiga för bedömningen av huruvida man bedriver taxitrafik och därmed behöver ha tillstånd till detta. Begreppen ”yrkesmässigt”, ”mot betalning” och ”allmänhetens förfogande”. Begreppen är inte alltid tydligt definierade men viss ledning kan fås av förarbeten och praxis.

Yrkesmässig trafik och mot betalning

Innebörden av begreppet ”yrkesmässig trafik” har prövats av Högsta domstolen (HD) i fråga om en enstaka transport kan anses utgöra olaga yrkesmässig trafik. För att det ska vara fråga om yrkesmässig trafik krävs att fordonet ställs till allmänhetens förfogande i sådan omfattning att den kan anses vara systematiskt utnyttjad för förvärvsändamål. HD konstaterade att det inte är yrkesmässig trafik att vid enstaka tillfälle utföra en biltransport mot betalning ens om det sker efter ett erbjudande till en obestämd allmänhet. Det framhålls dock att redan den första körningen måste kunna utgöra yrkesmässig trafik, om det är utrett att det är fråga om en planerad yrkesmässig verksamhet som är avsedd att bedrivas även fortsättningsvis.

Frågan om betydelsen av att betalning har lämnats för en körning har berörts i flera äldre förarbeten, oftast i resonemang om vilken omfattning trafiken ska ha för att den ska anses vara yrkesmässig. När det gäller ersättnings storlek finns uttalanden om att någon avgörande betydelse i och för sig inte borde läggas vid ersättnings storlek i förhållande till driftskostnaden.

Allmänhetens förfogande

Av praxis framgår att även transporter riktade till en avgränsad krets kan anses ställda till allmänhetens förfogande, beroende på hur vid och öppen kretsen är. Svea hovrätt har uttalat att begreppet utesluter körningar av släktingar, vänner eller arbetskamrater från det straffbara området, även om transporterna skulle utföras mot betalning samt vidare att allmänheten i det sammanhanget avser personer som föraren inte sedan tidigare är bekant med.

Det förhållandet att vissa begränsningar finns av vilka som får nyttja transporterna utesluter således inte att verksamheten kan anses stå till allmänhetens förfogande i lagens mening.

Behöver alla verksamhetsutövare ha tillstånd?

Av förarbeten till kollektivtrafiklagen framgår att tidigare undantag från tillståndskrav för trafikhuvudmän tas bort och att även offentliga organ omfattas av tillståndsplikten när de bedriver yrkesmässig trafik.

Hudiksvalls tingsrätt har prövat om en kommuns transporter av personer som har LSS-insatser varit att anse som yrkesmässig. Resorna – cirka 36 resor per dag, 220 dagar om året - skedde mot betalning med kommunens egna fordon och utfördes av chaufförer som anställdes enbart för detta ändamål. Tingsrätten konstaterade att en så omfattande och systematisk verksamhet som denna, trots att den riktar sig mot en begränsad allmänhet, måste vara att anse som yrkesmässig och därmed tillståndspliktig. Hovrätten för nedre Norrland har senare fastställt tingsrättens dom.

Sammantaget visar lag, förarbeten och praxis att även samhällsfinansierade, avtalsbundna eller behovsprövade transporter kan omfattas av tillståndsplikt.